

Tadeusz Śliwa, *Jastrzębski Michał (1902–1993)* [w:] Tekstowa kartoteka osobowa przemyslan, po red. Anny Siciak, na stronie Przemyskiej Biblioteki Publicznej

Jastrzębski Michał (1902–1993), ks., rektor Sem. Duch. w Przemysłu

Ur. 27 września 1902 w licznej rolniczej rodzinie Wincentego z Jabłonicy Polskiej. Ukończył Gimnazjum im. J. Słowackiego w Przemysłu i tamże teologię ukoronowaną święceniami kapłańskimi 26 października 1927 r. Po rocznym wikariacie w Iwonicy został wysłany w 1928 r. do Rzymu dla pogłębienia studiów. Zwieńczył je na „Gregorianie” w 1932 r. doktoratem z filozofii i teologii. Po powrocie został wikarym w Dynowie. Od 1933/1934 nauczał sukcesywnie w Instytucie Teologicznym – Sem. Duch. teologii fundamentalnej, socjologii, historii filozofii. Przejściowo w 1934 r. był sekretarzem Katolickiego Stowarzyszenia Młodzieży Żeńskiej w ramach Akcji Katolickiej. Redagował wtedy wewnętrzny kwartalnik „Wiadomości...” Katolickiego Stowarzyszenia Młodzieży Żeńskiej dla diec. przemyskiej. W latach 1935–1937 był sekretarzem Stowarzyszenia Sług Katolickich i zajmował się budową ich domu. Od 1936 r. był rektorem tzw. Małego Sem. Duch. W okresie pierwszej okupacji sowieckiej (1939–1941) mieszkając, z krótką przerwą na poprzednim miejscu, pracował fizycznie jako stróż nocny. Od 8.06.1940 r. formalnie był wikarym w parafii Przemysł-Błonie, gdzie proboszczem był jego kolega kursowy z seminarium ks. F. Twardzicki. Po opanowaniu całego Przemysłu przez Niemców w wyniku wojny niemiecko-sowieckiej w czerwcu 1941 r., od 1 września 1941 r. był w tamtejszej

szkole katecheta. Na terenie tej parafii, przy ul. Dworskiego, w dawnych koszarach Niemcy zorganizowali międzynarodowy obóz przejściowy dla przymusowych robotników przeznaczonych do robót w Niemczech. Obaj księża (Twardzicki i Jastrzębski) otrzymali 18 czerwca 1943 r. niemieckie nominacje na kapelanów. Kierownictwo obozu z trudem tolerowało ich działalność duszpasterską, ponieważ wykraczała ona poza ścisłe jej ramy. Wobec dużej śmiertelności m.in. dzieci, kapelani przekazywali ich metryki ukrywającym się Żydom. Ks. Twardzicki, ostrzeżony, uciekł z Przemyśla. Wtedy działalność duszpasterska w parafii i kapelana w obozie spoczęła na barkach ks. Jastrzębskiego (wspomagane w pewnym stopniu przez o. franciszkanina Klaudiusza Bichalskiego, przebywającego w parafii). Pod zarzutem należenia do tajnej organizacji (należał do AK, ale tego nie wykryto), został 22 stycznia 1944 r. aresztowany i w końcu osadzony w Krakowie w więzieniu na Montelupich. W ramach ówczesnych, w sali – dawnej kaplicy – w której zgromadzono ok. 60 więźniów, sprawował wobec nich posługi duszpasterskie. Po intensywnych staraniach, głównie bpa F. Bardy, 24 maja 1944 r., zwolniono go z więzienia. Po powrocie do Przemyśla został mianowany prokuratorem Sem. Duch. w Brzozowie (3 VI), a od 22 listopada t.r., mimo wzbraniania się, jego rektorem. Pozostawał nim do 1972 r. z przerwą 1953–1957. Nauczał odtąd głównie teologii dogmatycznej. Na żądanie władz partyjno-państwowych, w latach 1953–1957 musiał opuścić swój urząd i obowiązki. Przebywał wtedy w Gorzowskiem, ale i stamtąd go usunięto. Po złagodzeniu reżimu stalinowskiego był administratorem parafii w Malinówce k. Brzozowa. W 1957 r. powró-

cił do poprzednich obowiązków, ale wykłady kontynuował w ograniczonym zakresie. Poza seminarium – od 1941 r. – był członkiem sądu biskupiego; udzielał się jako ceniony spowiednik kilku żeńskim zgromadzeniom zakonnym. Po przejściu jako rektor na emeryturę, wykładał – z polecenia bpa I. Tokarczuka – ekumenizm do 1982 r.

Jego opublikowana spuścizna naukowa jest skromna ze względu na rozliczne ciężące na nim obowiązki. Umiłowaną dziedziną badań była dla niego historia. Najpoważniejszą pracą naukową był artykuł o Jerzym Scholariosie teologu bizantyjskim z XV w. Dla potrzeb dydaktycznych opracował kilka skryptów powielonych przez alumnów.

Jako emeryt, na prośbę bpa I. Tokarczuka, zajął się zbieraniem materiałów dokumentujących nowo powstałe placówki duszpasterskie w diec., prawie z reguły – wg ówczesnych dyskryminujących Kościół przepisów państwowych – „nielegalnie”. Na podstawie sprawozdań zaangażowanych księży, w czterech tomach liczących kilkaset stron maszynopisu opisał placówki duszpasterskie (parafie), kaplice dojazdowe i kościoły filialne oraz cerkwie greckokatolickie opuszczone w wyniku powojennych przesiedleń Ukraińców, dostosowane do celów duszpasterskich w obrządku łacińskim. (Materiały te przejęte przez księdza, po nieznacznym opracowaniu zostały opublikowane pod jego nazwiskiem w czterech tomach). Oprócz tego opracował biografie czterech księży związanych z Sem. Duch. i ks. Twardzickiego oraz historię swej parafii Jabłonicy Polskiej. Teksty ich w maszynopisie znajdują się w arch. WSD w Przemyślu.

Zasługą ks. Jastrzębskiego dla lokalnego Kościoła w Przemyślu był współdziałanie w kształceniu kilkudziesięciu roczników alumnów i wpływ na kształtowanie ich duchowości przez ogromną, wzorową osobistą pobożność wyrażającą się m.in. w towarzyszeniu klerykom prawie we wszystkich ich praktykach religijnych.

W uznaniu zasług władza kościelna nadała mu kilka honorowych godności, z których najpoważniejszą była godność infułata. Propopnowanej mu kanonii w kapitule katedry nie przyjął. Zm. 11 lutego 1993 r. w 91 roku życia.

Bibliografia: Szal A., *Jastrzębski Michał w: Słownik polskich teologów katolickich*, t. 8, Warszawa 1995, s. 245, tamże bibliogr.; *Świadek żywego Boga – ks. Michał Jastrzębski (1902–1993)*, red. S. Hareźga, Przemyśl 1995; Kruk M., *Działalność ks. Michała Jastrzębskiego (1902–1993)*, Przemyśl 1998 mszps w Bibliotece WSD; Inf. L. Włodka.